

NARODOWY INSTYTUT ZDROWIA PUBLICZNEGO - PAŃSTWOWY ZAKŁAD HIGIENY

00-791 Warszawa, ul. Chocimska 24

Centrala: (+48 22) 54-21-400, Dyrektor: (+48 22) 849-76-12

Fax: (+48 22) 849-74-84, (+48 22) 849-35-13,

www.pzh.gov.pl; e-mail: dyrektor@pzh.gov.pl

Regon: 000288461 NIP: 525-000-87-32,

PL 98 1020 1042 0000 8302 0200 8027 (SWIFT CODE): BPKO PL PW

Warszawa, 19 listopada 2015 r.

Wszawica głowowa (pedikuloza) jak rozpoznać i wyleczyć?

Czym jest wszawica (pedikuloza)?

Wszawica jest chorobą pasożytniczą wywołaną przez wesz głowową (*Pediculus humanus capitis*). Wesz głowowa jest owadem koloru od brudnobiałego do szarego, osiąga długość 2-3 mm. Pełny cykl życiowy trwa około 3-4 tygodni (od jaja - gnidy poprzez 3 formy larwalne do postaci dorosłej). Poza głową człowieka jest w stanie przetrwać 1-2 dni. Samica wszy składa od 100 do 300 jaj, które mocno przylegają do włosów dzięki substancji klejącej.

Jak dochodzi do zarażenia?

Wszawica występuje we wszystkich krajach świata. Jest to powszechny problem, który nie zawsze jest oznaką braku higieny. Do zarażenia może dojść w każdym wieku, chociaż najczęściej u dzieci i młodzieży. Do infestacji tymi pasożytami łatwiej dochodzi w dużych zbiorowiskach ludzkich (przedszkola, szkoły, internaty, akademiki, kolonie, obozy letnie, koszary, domy pomocy społecznej, noclegownie). Najczęściej zarażają się dzieci w wieku 3-12 lat przez kontakty bezpośrednie w trakcie zabawy oraz nie w pełni wyrobione nawyki higieniczne, np. stosowanie wspólnych przedmiotów (szczotki, spinki, grzebienie, ubrania, nakrycia głowy, pluszowe zabawki, materace, pościel).

Jak objawia się wszawica? Jak ja rozpoznać?

Dorośle wszy i larwy mogą być trudno dostrzegalne. Najczęściej bytują za uszami oraz w okolicy potylicznej i ciemieniowej głowy. Z włosów wypadają tylko martwe osobniki. Gnidy występują w postaci małych owalnych szarobiałych tworów przyklejonych mocno do nasady włosa. Bardzo trudno je usunąć. Pierwszym sygnałem wskazującym na obecność wszawicy jest uporczywy świąd, najbardziej intensywny w miejscu występowania pasożytów tj. okolicy skroniowej, ciemieniowej i potylicznej głowy. Może temu towarzyszyć zaczerwienienie głowy szczególnie na linii włosów lub za uszami. Mogą

występować przeczosy tj. drobne ranki i zadrapania spowodowane uporczywym świądem i drapaniem.. Konsekwencją tego jest uszkodzenie skóry głowy, które prowadzi do stanów zapalny i otwiera drogę do zakażeń bakteryjnych i/ lub grzybiczych. W skrajnych przypadkach na głowie osoby zarażonej pedikulozą pojawia się tzw. „kottun” tj włosy zlepione ropno - surowicza wydzielina.

Gdy dojdzie do zarażenia...

W przypadku zdiagnozowania pedikulozy (wszawicy) należy bezwzględnie leczyć nie tylko samego pacjenta ale także obserwować i ewentualnie leczyć wszystkie osoby kontaktujące się blisko z pacjentem (rodzina). Do zwalczenia wszawicy konieczne jest zastosowanie odpowiedniego pedikulocydu tj preparatu, który skutecznie likwiduje pasożyty. Obecnie stosowane są preparaty w postaci lotionu, żelu, szamponu i/lub kremu; można je dostać w aptekach. Przy stosowaniu leczenia farmakologicznego należy bezwzględnie przestrzegać zasad i zaleceń co do sposobu użycia, tj. właściwej aplikacji, czasu działania oraz powtarzania kuracji. Po użyciu preparatu należy wycesać włosy gęstym grzebieniem (zabieg ten usuwa martwe wszy oraz odklejone gnidy). Potem grzebień należy starannie oczyścić (można wykonać to przez zamrażanie lub zanurzenie we wrzącej wodzie). Zastosowanie preparatu należy powtórzyć po 7-10 dniach.

Specjalnym czynnościom poddane powinny być również rzeczy osobiste osoby zarażonej i osób z kontaktu. Wszelkie ozdoby do włosów, grzebień, szczotki należy wygotować lub zniszczyć. Ubrania, pościel należy wyprać w temperaturze co najmniej 60°C (temp. 53.5°C zabija wszy i ich jaja) lub chemicznie i wyprasować żelazkiem z funkcją pary szczególnie przy szwach. Rzeczy, których nie można wyprać trzeba spryskać preparatem owadobójczym, a następnie szczelnie zamknąć na 10 dni w foliowym worku, następnie wyczyścić na sucho lub mokro. W pomieszczeniach należy odkurzyć podłogę i meble. Pluszowe zabawki wyprać lub przetrzymać w zamrażalniku ok. 24-48h.

Co zrobić by nie doszło do ponownego zarażenia?

Najprostszym sposobem zapobiegania wszawicy jest w pierwszej kolejności edukacja i wyrobienie właściwych nawyków oraz zachowań higienicznych od najmłodszych lat,

związanych z korzystaniem z rzeczy osobistych (grzebień, szczotki do włosów, ozdoby do włosów, itp.), zwłaszcza nakryć głowy.

Kolejnym krokiem jest systematyczna kontrola i sprawdzanie skóry głowy a także właściwa jej pielęgnacja poprzez mycie włosów w miarę indywidualnych potrzeb (ale nie rzadziej niż raz w tygodniu), stosowanie odżywek ułatwiających rozczesywanie, codzienne czesanie i szczotkowanie włosów, związywanie długich włosów lub krótkie włosy ułatwiające pielęgnację.

Stanowisko Ministerstwa Zdrowia w sprawie zapobiegania i Zwalczania wszawicy u dzieci i młodzieży. http://www.sp175.pl/upload/Stanowisko_Ministerstwa_Zdrowia-Wszy.pdf

Czego nie należy robić?

Nie należy golić głowy chorego. Powstające przy okazji golenia mikro uszkodzenia skóry głowy mogą stanowić wrota zakażeń bakteryjnych i/lub grzybiczych i przedłużenie procesu leczenia.

Nie wolno!! stosować u ludzi preparatów przeciw wszawicy przeznaczonych dla zwierząt. Mogą one działać toksycznie i/lub drażniąco na skórę głowy i przynosić skutki odwrotne do zamierzonego a tym samym przedłużać i utrudniać leczenie.

Bezwzględnie nie wolno!!! piętnować osoby dotkniętej wszawicą i jej rodziny. Pedikuloza może wystąpić w każdym środowisku niezależnie od statusu ekonomicznego i poziomu higieny. Powszechnie występująca stygmatyzacja pacjentów ze zdiagnozowaną wszawicą głowową jest główną przyczyną braku wymiany informacji i tym samym utrudnia w znacznym stopniu podjęcie czynności mających na celu leczenie i zapobieganie tymi pasożytami.

Dodatkowe informacje dostępne w Samodzielnej Pracowni Entomologii Medycznej i Zwalczania Szkodników NIZP-PZH:

Dr Aleksandra Gliniewicz, e-mail: agliniewicz@pzh.gov.pl; tel. 22 54 21 331

Mgr Agnieszka Królasik, e-mail: akrolasik@pzh.gov.pl; tel. 22 54 21 378

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego-PZH powstał w 1918 roku. Misją NIZP-PZH jest ochrona zdrowia ludności poprzez działania podejmowane w obszarze zdrowia publicznego, w tym ekspertyzy, prace naukowo-badawcze obejmujące m.in. monitoring i analizę stanu zdrowia mieszkańców Polski i jego uwarunkowań, a także prowadzenie działań w zakresie promocji zdrowia.

NIZP-PZH zajmuje się epidemiologią oraz problematyką zapobiegania chorobom zakaźnym i niezakaźnym, posiada rozbudowany pion diagnostyczny (akredytacja WHO, PCA), w tym laboratorium BSL-3 oraz 9 laboratoriów referencyjnych akredytowanych przez PCA, a także laboratorium kontroli produktów immunologicznych OMCL akredytowane przez EDQM. Instytut kształci specjalistów w zakresie zdrowia publicznego, wydaje Certyfikaty Jakości Zdrowotnej oraz Atesty Higieniczne, dbając tym samym o bezpieczeństwo żywności i przedmiotów użytku, poprawę warunków sanitarnych i higienicznych, a także bezpieczeństwo środowiska naturalnego. Instytut służy społeczeństwu rzetelną wiedzą na temat szczepień (szczepienia.info), współpracuje z wieloma organizacjami w kraju (Ministerstwo Zdrowia, GIS) i za granicą (WHO, DG Sanco, ECDC, EFSA, Eurostat, EDQM, EMA).